

5. Чернобровкіна Л.В., Жгут О.А. Залучення обдарованих дітей до навчально-дослідної роботи з метою розвитку їхніх здібностей і обдарувань. Матеріали всеукраїнської конференції «Моделювання особистісно-розвивального середовища обдарованої дитини», 11-12 жовтня 201р., м.Київ. – ІОД. – 2011. ст. 167-172.

ФАКТОРИ КОНФЛІКТІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Желєзняк А.А. (м. Полтава, Україна)

Конфлікти супроводжують людину в усіх сферах її життєдіяльності. У системі освіти вони відбуваються, як по горизонталі, так і по вертикалі, оскільки у взаємодію вступають люди з різними цілями, мотивами, потребами, життєвим досвідом, способом інтерпретації подій, зацікавленості, рівнем емоцій. Конфлікт – це зіткнення і протиставлення протилежно спрямованих психологічних чинників у взаємодії між особистостями, групами або всередині особистості, породжені значущими для них протиріччями [3, с. 129].

У статті подається аналіз педагогічних конфліктів. В. Сухомлинський так пише про конфлікти у школі: «Конфлікт між педагогом і дитиною, між учителем і батьками, педагогом і колективом – велика біда школи. Найчастіше конфлікт виникає тоді, коли вчитель думає про дитину несправедливо. Думайте про дитину справедливо – і конфліктів не буде. Уміння уникнути конфлікту – одна зі складових частин педагогічної мудрості вчителя. Попереджаючи конфлікт, педагог не тільки зберігає, а й створює виховну силу колективу» [4, с.629]. Одночасно педагогічний конфлікт, за думкою педагогів гуманістичного напрямку, стає додатковим і досить сильним фактором розвитку: вчить бачити і відчувати іншу людину, рахуватися з її інтересами, виявити більшу кількість проблем, шукати вихід із складної ситуації, бути творчим учителем.

Проблемі управлінських педагогічних конфліктів в освітніх закладах присвячені праці Ф. Бородкіна, М. Войновича, Є. Головати, О. Донченко, А. Ішмуратова, Л. Карамушки, Н. Коломінського, Н. Коряка, Н. Повакель, М. Рибаквої. Н. Чепелевої та інших дослідників, де виокремлено особливості педагогічних конфліктів, серед яких найбільш суттєві:

- професійна відповідальність учителя за педагогічно коректне розв'язання ситуації: адже навчальний заклад, у якому навчається дитина, – модель суспільства, де учні засвоюють соціальні норми та відносини між людьми;
- учасники конфліктів мають різний соціальний статус (учитель – учень), чим і визначається їхня різна поведінка в конфлікті, тому різниця віку та життєвого досвіду учасників розводить їхні позиції в конфлікті, породжує різний ступінь відповідальності за помилки при їх розв'язанні.
- різне розуміння подій та їх причин учасниками (конфлікт «очима вчителя» й «очима учня» бачиться по-різному), у зв'язку з чим вчителю не завжди легко зрозуміти глибину переживань учня, а учню – упоратися зі своїми емоціями, підкорити їх розуму.
- професійна позиція вчителя в конфлікті зобов'язує його взяти на себе ініціативу в його розв'язанні та на перше місце зуміти поставити інтереси учня.
- публічність педагогічного конфлікту: присутність інших учнів при конфлікті робить їх зі свідків учасниками, а конфлікт набуває виховного сенсу і для них, про це завжди доводиться пам'ятати вчителю.
- вихід із педагогічного конфлікту потребує перемоги обох сторін. Усяка помилка вчителя при розв'язанні конфліктів породжує нові ситуації та конфлікти, в які включаються інші учні. Кожна помилка вчителя при розв'язанні конфлікту – це й поразка учня, усяка по-

разка учня – це й поразка вчителя. Тому вихід із конфлікту у педагогічній діяльності може бути лише такий, який забезпечує перемогу обом – вчителю і учневі [5, с. 21].

У педагогічній діяльності виділяють об'єктивні і суб'єктивні фактори, що їх детермінують. Об'єктивні детермінанти [1, с. 202-223]:

- господарсько- організаційні (нечіткий розподіл функцій між працівниками, недосконалість обліку і контролю праці, невпорядкованість у преміюванні);
- соціально-професійні (неправильна оцінка керівником професійної придатності і моральних якостей вчителя, обмежені можливості керівника задовольнити професійні домагання працівників, правова закріпленість співробітника за посадою при низькому рівні його ділових якостей);
- соціально-демографічні (порушена вікова гармонія в колективі та його демографічна структура за ознакою статі);
- соціально-психологічні (психологічна несумісність, оманливі образи).

Суб'єктивними детермінантами конфлікту виступає – конфліктність як риса особистості.

Дослідження, проведене в ПМШМ «Мала академія мистецтв» виявило домінуючі фактори виникнення конфліктних ситуацій у педагогічному колективі, серед яких чільне місце посідають соціально-психологічні детермінанти і суб'єктивні чинники.

Як висновок, слід наголосити: конфлікт – це константа соціуму, неминучі вони і в педагогічній діяльності, сприяючи розвитку колективу. Кожному педагогу, вчителю і керівнику, варто продумати, як організувати навчально-виховний процес, щоб у суботу дитина мріяла про шкільний понеділок, а тому треба подбати про елементарні кроки назустріч учневі і колезі.

Література

1. Кайдалов Д.П. Психология единоначалия и коллегиальности /Д.П. Кайдалов., Е.И. Суименко. – М.: Мысль, 1979. – С. 202- 223.
2. Карамушка Л.М. Попередження та подолання конфліктів в установах середньої освіти / . Л.М. Карамушка--К.: 1994. – С. 56-59.
3. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соц.-психолог. аспект) /Н.Л. Коломінський. – К.: МАУП, 2000. – С. 129 – 142.
4. Сухомлинський В.О. Методика виховання колективу /В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: В 5-ти т. – Т.1.- С. 403 – 637.
5. Тарасевич Н.М. Основи конфліктології: Діяльність менеджера з попередження та розв'язання конфліктів в закладах освіти /Н.М.Тарасевич. – Полтава: ІОЦ ПДПУ, 2006. – 112 с.

ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ КОНФЛІКТАМИ

Желізняк А.А. (м. Полтава, Україна)

Людський фактор у школі включає в себе психологічні та соціально-психологічні особливості керівників і вчителів. Це інтереси, бажання і прагнення людей, їхні очікування один від одного, риси характеру і здібності, уміння, навички та ін.. Отож формування в учительському колективі сприятливого психологічного клімату, необхідно для дружньої, творчої роботи, для сприятливого вирішення конфліктів, а щоб досягти цієї мети необхідно оволодіти технікою управління конфліктами і це питання стає все більш актуальним в сучасній школі.

Отож, управління конфліктом – це цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами вплив на динаміку конфлікту в інтересах розвитку або руй-